

Stockholms kulturförvaltning
Avdelningen för kulturstöd
Box 16113
103 22 STOCKHOLM

Stockholm den 28 oktober 2003

**Stockholms stads ateljéstöd – förslag till ny stödordning,
dnr: 113/789/2003**

Konstnärernas Riksorganisation, KRO, och Föreningen Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, KIF, får härmed lämna ett gemensamt yttrande över rubricerat förslag.

Sammanfattning

KRO och KIF anser att förslaget är ogenomtänkt och bristfälligt samt visar på en bristande insikt om bild- och formkonstnärernas arbets- och levnadsvillkor. Förslaget är också motsägelsefullt i stora delar. Organisationerna är medvetna om att någonting måste göras men att forcera fram en kortsiktig lösning utan att ha förankring i konstnärskåren är oförsvarligt. KRO och KIF avvisar därför kulturförvaltningens förslag i alla delar utom på följande punkter.

1. Vi ställer oss positiva till en rättvis fördelning av stödet men anser att direktsubventionen av ateljéer i ateljéhusen skall finnas kvar.
2. Vi ställer oss positiva till att nytexaminerade konstnärer skall få ställa sig i ateljékön direkt efter avslutad utbildning på högskolenivå.
3. Vi ställer oss positiva till att ateljéstöd beviljas för ateljéer i kranskommunerna.

KRO och KIF kan inte nog betona vikten av ateljéstöd. Det är förvånande att stödet inte har räknats upp sedan 1980-talet och att staden inte har verkat för att få fram fler ateljéhus.

Mål och syfte med ett ateljéstöd

KRO och KIF anser att förslaget motverkar de mål och syften som kulturförvaltningen säger sig vilja främja och bidra till. Att minska antalet stödberättigade och samtidigt inlemma nya grupper i systemet innebär inte att arbetsvillkoren förbättras för Stockholms bild- och formkonstnärer. Tvärtom kommer detta att innebära en katastrofal försämring för flertalet. För att kunna producera måste man ha arbetsro och det får man inte om man hela tiden måste oroa sig för om man har en ateljé eller inte. Det är faktiskt konstnärernas arbetsplatser det handlar om.

Förvaltningens förslag till förändringar

Ett system för alla

Det borde gå att skapa ekonomisk rättvisa mellan konstnärerna även om en direktsubvention bibehålls i ateljéhusen. Genom att använda samma beräkningsgrund för samtliga samt att inte låsa subventionerna till kontrakten gör systemet enhetligt och rättvist. Om direktsubventionen försvinner, försvinner också kopplingen till kulturförvaltningen och därmed ateljékön. Försättningsvis kommer då ateljéföreningarna i ateljéhusen att bestämma vem som skall få en ledig ateljé.

KRO och KIF anser att gränsen för stöd skall vara 12 000 kronor per år.

Vem skall få stöd

Stockholm har ca 2 000 bild- och formkonstnärer. Att över huvud taget minska ett redan allför begränsat antal bidragsberättigade är ovärdigt Sveriges huvudstad. Kulturförvaltningens förslag att minska antalet bidragsmottagare från 700 till 500 kan jämföras med Göteborg där det finns ca 650 bild- och formkonstnärer varav 400 får ateljébidrag. Det är inte mer än fem år sedan kulturförvaltningen minskade antalet bidragsberättigade från 800 till 600, vilket skulle medföra stora förbättringar för konstnärskåren. Nu står vi där igen och skall genomföra en minskning med 200. Tendensen är solklar. Genom det system som föreslås kommer man att behöva göra samma sak igen om några år. Det vore bättre med ett noga genomtänkt system baserat på ett större antal konstnärer än de som idag erhåller ateljéstöd.

En skärpning av kraven på yrkesverksamhet slår hårt mot de yrkesverksamma konstnärerna. Redan idag är kraven svåra att uppfylla

eftersom minskade anslag hos stat, kommuner och landsting minskar konstinköp och uppdragstillfällena. Det kan många gånger ta tre till fem år att producera en kollektion för att visa på en utställning. Under tiden kan konstnären inte avyttra någonting eftersom alstren senare skall ställas ut. KRO och KIF anser inte att kraven på yrkesverksamhet skall skärpas, snarare bör tiden, utifrån vilken yrkesverksamheten skall bedömas, utsträckas till fem år.

Om konstnärligt arbetande fotografer också skall ha rätt till ateljéstöd så måste ateljéer tillföras och anslaget utökas i motsvarande grad.

Att nyutexaminerade konstnärer skall gynnas framför de redan etablerade och äldre anser KRO och KIF vara diskriminerande. Samma regler bör gälla för alla. Däremot ställer sig KRO och KIF positiva till att de nyutexaminerade konstnärerna får ställa sig i ateljékön direkt efter avslutad utbildning.

KRO och KIF anser att ett införande av åldersgränser är diskriminerande och oacceptabelt. Konstnärer går inte i pension för att de fyller 65 år utan arbetar så länge orken finns. Att trots visad yrkesverksamhet inte kunna få behålla sitt ateljéstöd på grund av ålder kan inte anses vara försvarbart.

Förslaget att det även skall vara möjligt att få ateljébidrag för ateljéer i Stockholms kranskommuner ser KRO och KIF positivt på. Detta kan dock komma att medföra att antalet bidragstagare ökar markant vilket inte var förvaltningens avsikt med utredningen.

Att föreslå en ökad omsättning av ateljéer vittnar om att förvaltningen inte har förstått något om hur en konstnärlig verksamhet ser ut. Ateljén utgör faktiskt konstnärens arbetslokal. Att skapa kräver arbetsro. Att byta arbetslokal innebär också stora kostnader och ett avbräck i verksamheten. Att tro att omsättningen av ateljéer skulle öka på grund av möjligheten att få behålla sin ursprungliga kötid vittnar om en total okunnighet om konstnärsskapets villkor. Kötiderna finns i stor utsträckning inte heller dokumenterade varför det blir helt verkningslöst.

Nuvarande ordning att granska nya bidragssökande två gånger om året bör bibehållas. Övriga ansökningar anser vi skall prövas vart femte år.

Handläggningen av ateljéstödet

KRO och KIF finner det anmärkningsvärt att förvaltningen vill helt förändra granskningskommittéernas sammansättning. Det är hos KRO och KIF kompetensen finns när det gäller att bedöma yrkesverksamheten hos de aktuella grupperna. Att utesluta dessa representanter ur kommittéerna ökar godtyckligheten vid bedömningen. Det är inte granskningskommittéernas uppgift att bedöma kvaliteten. Det kan därför aldrig bli aktuellt för de sökande att visa fotografier på arbetsprover. Arbetsprover har absolut ingenting att göra med yrkesverksamheten.

Nuvarande granskningsgruppers sammansättning uppfyller väl den kompetens som krävs för att bedöma yrkesverksamheten hos de sökande. I de fall det skulle behövas specialkompetens kan grupperna lätt knyta någon som besitter de kunskaperna till sig. Vi avvisar bestämt att representanter från muséer, konsthallar och högskolor skulle höra hemma i kommittéerna.

Ateljébidraget

KRO och KIF anser att schablonmodellen är en dålig fördelningsnyckel. Det måste gå att hitta en bättre modell för fördelningen av ateljébidragen.

Johnny Ewald
Ordförande
Konstnärernas Riksorganisation

Gunilla Kihlgren-Svartström
Ordförande
Föreningen Sveriges
Konsthantverkare och
industriformgivare